

PŘÍLOHA 1.

Součástí této přílohy je část rozhovoru se sociologem a vietnamistou Jiřím Kocourkem, který je předsedou spolku SEA-L (bývalý Klub Hanoi) a dlouhodobě se se svým týmem věnuje rozvoji interkulturního vzdělávání.

Spolek SEA-L (Klub Hanoi) realizoval od roku 2009 do roku 2015 projekty se zaměřením na vzdělávání česko-vietnamských interkulturních asistentů. Projekty se konaly na území Prahy a na území Ústeckého, Karlovarského a Jihočeského kraje:

1. Co bylo cílem Vašich projektů?

Využít potenciál mladých lidí se zkušeností z obou kultur, zvýšit potenciál interkulturního zprostředkování, najít případně nové spolupracovníky, rozšířit povědomí o sociálních vědách a jejich metodách u dvoujazyčné mládeže, seznámit mladé s interkulturní prací a umožnit jim nalézt práci.

2. Kolik úspěšných asistentů jste vyškolili?

Toto bychom museli dohledat u každého projektu zvlášť, ale v databázi SEA-L celkem máme 35 dlouhodobě ověřených osob, které zároveň našli bohaté uplatnění v daných odvětvích interkulturní práce (komunitní tlumočení, interkulturní asistence, výuka ČJ pro Vietnamce, interkulturní mediace). Potom je ale mnoho dalších, kteří si ze seminářů odnesli útržky a rovněž je dnes aplikují, je jich minimálně dalších 20, o kterých víme, někteří, cca 15 osob, jsou ještě mladí a nemají hotovou VŠ, o jiných nemáme informace.

3. Našli tito asistenti pracovní uplatnění?

Zmiňovaných 35 plně.

4. Byl nějaký rozdíl mezi skupinami z Prahy, Karlovarského, Ústeckého a Jihočeského kraje?

V Ústí se školilo hlavně pro výuku češtiny. Poté čtyři asistenti minimálně našli uplatnění a studovali i dál. Na rozdíl od jiných to bylo školení na zakázku. Jednoznačně se lišili lidé z Karlových Varů, kde v zásadě chybí generace vysokoškoláků, protože v KV není žádná VŠ. Jinak se ale lidé liší spíše generačně. Čím starší, tím byla vyšší motivace. Mladší se zatím více hledají a mají o něco méně aktivní přístup ke vzdělávání obecně.

5. Setkali jste se v tlumočnických a překladatelských seminářích s nějakými obtížemi?

Spíše v poslední době, kdy se úroveň vietnamštiny u mladých posluchačů rapidně snižuje. Je spíše třeba realizovat kurzy jazykové než tlumočnické, které by pak navazovaly.

6. Jak vnímáte ztrátu vietnamských jazykových kompetencí u mladých Vietnamců? Je důležité, aby si mladí Vietnamci zachovali vietnamštinu?

Určitá ztráta jazyka je přirozená u všech migrantů. Neviděl bych to samo o sobě jako základní problém. Co je dle mého názoru důležité, je, aby si mladí vybudovali pevnou identitu. Je potom jedno, jakým jazykem budou hovořit. Samozřejmě ve spojení se sociálními jevy je ztráta jazyka problém, pokud přestanou mít mladí vazby na své krajany a rodiny, jimž přestanou rozumět, ale nemají ještě pevné vazby na majoritní společnost.

7. Plánuje SEA-L do budoucna projekty, které by byly cílené na zlepšení jazykových kompetencí u mladých Vietnamců?

V současné době již realizuje pro jednotlivé zájemce školení v odborné slovní zásobě. Začínáme i vyučovat vietnamštinu, ale pevnou koncepci zatím nemáme, nyní ji teprve vytváříme. Uvidíme, zda se záměr podaří naplnit.

8. Na co je potřeba se zaměřit při výuce vietnamštiny pro tuto cílovou skupinu?

Kromě jazyka jako takového také zvýšit jazykové a analytické kompetence obecně. Zaměřit se na práci s jazykem, aby posluchači dokázali vůbec přemýšlet v pojmech a jazyk pro ně nebyl prázdným kódem. Vietnamštině musí porozumět ve svém základu a struktuře a poznat společnost. Jinak nemohou jazykové dovednosti efektivně aplikovat. Avšak, jak jsem řekl, spíše to vidím jako šanci pro zájemce, nikoli jako nutnost.

9. Jak je známo, v posledních letech dochází k mezigeneračním konfliktům mezi mladými Vietnamci a jejich rodiči. Zaznamenal Váš spolek tento problém? K čemu by to mohlo vést, pokud se tyto problémy nebudou dlouhodobě řešit?

V první řadě je třeba říci, že k mezigeneračním konfliktům v moderní společnosti i v jiných společnostech dochází všude na světě. Ve vietnamské společnosti v ČR k nim nyní dochází eskalovaně, protože se začínají v rodinách mezi sebou prát kultury rodičů a dětí. Je to hodně dáno migrací, když sem do ČR hodně přijížděli lidé s nízkým vzděláním a z tradičního způsobu života na vesnicích. Tito lidé nemají pojem o vzdělávání dětí, děti se učí jen spontánní cestou. Takový způsob ale česká společnost příliš nepreferuje. Rodiče tedy děti v zásadě nevedou, nebo je vedou k tradičním hodnotám, které zde nemají platnost a ztrácí svou funkčnost. Myslím si, že stejně jako u jiných rodin, i u těch vietnamských je riziko, že když se problémy nebudou v rodinách řešit, dojde k rozkolu rodin a k pádu rodinných hodnot obecně. To samozřejmě ještě více ovlivní i současné trendy české společnosti, které určitým způsobem korespondují s vývojem rodiny vietnamské v ČR.

PŘÍLOHA 2.

Ukázka části rozhovoru s respondentkou HA:

T: A jak jsi dneska na tom s vietnamštinou?

R: Dneska si myslím, že asi nejlíp, co jsem kdy byla, protože díky té práci jsem si hodně obohatila svoji slovní zásobu o právnickou terminologii. A taky vzhledem k tomu, že jsem hodně ve styku s vietnamskými občany, tak ten jazyk jakoby používám často aktivně.

T: A kdy došlo ke zlepšení ve vietnamštině?

R: Ke zlepšení došlo asi díky tomu, že jsem vlastně, to vděčím hodně té advokátní kanceláři, jakoby té práci, a že jsem po 25 letech narazila na partu „banánových dětí“. V podstatě v kanceláři byli vietnamští mladí, kteří měli v dětství stejné problémy jako já. A znali prostě ty potíže, se kterými se druhá generace Vietnamců potýká.

T: Zmínila jsi „banánové děti“, považuješ se za „banánové dítě“?

R: Ano. (smích)

T: Jak vnímáš termín „banánové děti“? Líbí se ti?

R: Líbí, protože je přesný. Já si myslím, že by to měli zavést do nějakého slovníku sociologických termínů nebo něco takového (smích), protože to přesně vystihuje takovýto půl napůl - že jsme Vietnamci, víme, že jsme Vietnamci, ale žijeme v českém prostředí a dokážeme se adaptovat, a myslím si, že se nám bude vždycky dařit ve všem. Cokoliv, co budeme dělat, tak jako „banánové dítě“ se nám bude vždycky dařit, protože jsme přežili nebo že jsme zvládli překonat nějaké ty strasti, které jsme měli třeba v dětství nebo v mládí. A to je rozdíl. My jsme takoví víc dravější oproti dětem, kterým říkám „bramborové děti“ (smích). To je třeba generace mého bratra, který tady vyrůstal od malička a nikdy nebyl ve Vietnamu. Třeba, a vlastně už jsou doopravdy víc český, jako třeba z 80 %.

PŘÍLOHA 3.

Ukázka části rozhovoru s respondentem ZEN:

T: Můžeš mi popsat historii pobytu vaší rodiny v České republice?

R: Určitě, mám staršího bratra, který je o rok a půl starší s tím, že můj dětský příběh se k němu hodně váže, protože vlastně rodiče měli takové ty typicky vietnamské zábrany, kdy třeba v 15 nebo když jsme byli malý a chtěli jsme dělat něco, co dělá typická česká rodina, jet třeba někam na chatu s babičkou a podobně, tak nám to bylo zakazováno, protože bychom tam třeba zvlčili. Bratr je ale tvrdohlavý a prostě vždycky řekl: přes to nejede vlak, já prostě jedu! A nějak jsme se tam vždycky dostali, a tam jsme tu hranici mezi rodiči pomaličku zužovali. S tím, že se to hlavně projevilo od 15tého roku, kdy člověk už může třeba chodit na brigády. Jako malí jsme byli vždycky takoví rebelovití. Ve vietnamské komunitě v Ostravě, která je o hodně menší než ta pražská, tam se fakt naši znají se všemi. Tam jsme byli takoví ti ztracení, strašně poevropštěná děcka, žádné holky, žádné rodiny k nám nechtěly táhnout jejich holky, protože se bály, že je taky změníme. Zpočátku jsme si říkali, že to bylo strašně divné, ale byli jsme otevření všem kulturám, takže zpočátku jsme ty vztahy vlastně crushovali nebo vlastně jsme lovili Češky, protože s Vietnamkami jsme si teda moc nerozuměli, a to (smích) rodičům dělalo právě problémy, protože všechny naše stránky byly takové evropské. Chtěli jsme se odmalička už někam vypracovat, nectili jsme tradice, totálně bych řekl, že moje vietnamština je od 1 do 10... -18, s tím, že (smích) jsem upřímný, jako nějaké tradice, jako je tháp hương²³ a podobně...to nevím, kdy se to dělá, nebo mamka řekne, že támhle ta holka se narodila v roce 94, 96 v nějakém tom znamení, že khong...jakože se k sobě nehodíme, tak to taky nevím proč. A nějak je ta vietnamská komunita úplně mimo mě. S tím, že ten rok, kdy jsem si uvědomil, že hodně z ní těžím, i když jsem si to neuvědomoval, bylo až v 15, kdy jsem začal chodit na brigády, protože jsem objevil takový ten potenciál, že naše komunita, že i firmy si to uvědomily a vyhledávaly Vietnamce, kteří jsou trošku jiní, kteří hledají nějakou práci nebo se snaží o seberozvoj. A popravdě až teď potkávám lidi, kteří se ucházejí o práci...v Ostravě jsme byli s bráchou jako jediní, kteří chodili na brigády k Čechům a ne k rodičům

---

²³ Překlad: zapálení vonných tyčinek (respondent zde naráží na obřady spojené s kultem předků)